

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Connecting Lives, Sharing Cultures

Youth For Understanding Norway
International Youth Exchange

Høringssvar til Kunnskapsdepartementets forslag om endringer i forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for 2013-2014. Kriterier for godkjenning for utdanningsstøtte av utvekslingsorganisasjoner og samarbeidsavtaler mellom norske og utenlandske videregående skoler.

BAKGRUNN OG INNLEDENDE KOMMENTARER

AFS Norge Internasjonal Utveksling (AFS) og Youth For Understanding (YFU) er de eneste to norske frivillige og fortjenestefrie organisasjonene som i over 60 år har drevet med ungdomsutveksling både til og frå Norge. Vi mener at utveksling fører til økt interkulturell læring, større forståelse på tvers av landegrensener og en litt fredeligere verden.

Vi er glade for forskriftsendringen som ble varslet i Stortingsmelding 14 2008-2009 Internasjonalisering av utdanning. Kvalitetskriterier vil være et viktig virkemiddel for å sikre seriøse aktører og god kvalitet på utvekslingsprogrammer. Vi merker oss at det meste i høringsforslaget er i tråd med det vi allerede gjør i dag. Samtidig er vi bekymret over noen mulige tolkninger av teksten som er foreslått og har derfor behov for å stille en del spørsmål og fremme forslag til konkrete endringer. Dette gjelder spesielt veiledningsplikten.

Stortingsmelding nr. 14 – 2008 presiserer at internasjonalisering av utdanning er en nasjonal politisk målsetning og at det er viktig å legge til rette for dette best mulig. SiU skriver i mobilitetsrapporten for 2012 at det er ønskelig med økt utveksling til viktige norske samarbeidsland. Og vi vet at fremmedspråkkompetanse og kompetanse på andre kulturer er noe norsk næringsliv etterspør i stor grad.

Det er viktig for oss å framheve at AFS og YFU er organisasjoner som tilbyr muligheter for interkulturell læring gjennom utveksling – oftest som et skoleår i utlandet. Vi driver med utveksling fordi vi mener at det at mennesker møtes på tvers av kulturer er den beste måten å bygge forståelse og varig fred på. Vårt fokus er altså på den uformelle læringen - personlig utvikling, samt språk og kulturkompetanse. Både før, under og etter utvekslingsoppholdet. Elever som har vært på utveksling har en helt unik innenfra-forståelse av kulturen i landet de har besøkt fordi de har bodd i en familie hele året. På denne bakgrunnen vil vi hevde at et utvekslingsår i har en stor egenverdi i seg selv. Vi reagerer derfor på det ensidige fokuset på formell læring og å redusere risikoen for forsinket studieløp.

AFS og YFU mener at man må se på et større og mer helhetlig bilde der språk og kulturkunnskap vektlegges i større grad, og at man ser på merverdien av uformell læring. Dersom man ønsker å opprettholde og øke mangfoldet i destinasjoner man reiser på utveksling til, vil det være viktig å ikke legge formelle og byråkratiske hindringer i veien.

Avslutningsvis vil vi argumentere for et tiltak som ikke er nevnt i høringsforslaget, men som kan muliggjøre at flere elever tar deler av utdanningen sin i utlandet. Muligheten for å åpne for utdanningsstøtte fra Lånecassen til et skoleår i utlandet uavhengig av godkjenning av skoleåret. Alternativt vil en ordning med ekstra poeng for utvekslingsår – på lik linje med dagens praksis med fordypningspoeng for spesielle fag eller folkehøyskole. Dette vil være et tiltak- uten økonomisk kostnad - som vil støtte opp om det statlige formålet om økt internasjonalisering av utdanningen.

4.1 – Gjeldene rett

AFS og YFU var positive til forskriftsendringen 1. august 2012 der rundskrivsordningen ble erstattet med forskrift. Vi håpet av dette skulle styrke elevenes rettsikkerhet og likebehandling samt kunne føre til økt internasjonalisering av utdanning i videregående skole.

Vi opplever at de fleste fylkeskommuner har valgt å delegere myndigheten til godkjenning tilbake til de enkelte skolene uten å innføre nye retningslinjer eller rutiner som sikrer likebehandling i større grad enn tidligere. Fremdeles er det store forskjeller fra skole til skole når vi ser på hvordan dette praktiseres. Selv om forskriften var ment å forskriftsfeste gjeldene praksis, er vår erfaring at rådgivere og rektorer opplever og tolker endringer som innskjerping. Det har mange steder blitt vanskeligere å få et år i utlandet godkjent etter at forskriften trådte i kraft, stikk i strid med intensjonen. Manglende kunnskap hos rådgivere og rektorer på videregående skoler er en utfordring for elevene som ønsker å reise på utveksling, og for organisasjonene som tilbyr utvekslingsprogrammer. Vi ser en fare for at også denne forskriften skal bli tolket som en innskjerping.

4. 5 Forslag til vilkår for godkjenning av utvekslingsorganisasjoner for rett til utdanningsstøtte

Vi anser helheten som fornuftige kriterier for godkjenning, men ønsker å kommentere noen av punktene der vi er usikre på intensjonen og/eller effekten.

Veiledningsplikt

I høringsnotatet legges det opp til at utvekslingsorganisasjonene skal ta del i plikten til å veilede elevene som i dag ligger på fylkeskommunen og skolen. YFU og AFS ser på dette som en naturlig del av den jobben vi allerede gjør gjennom rekrutteringsprosessen. Det vi imidlertid er veldig opptatt av er å få avklart hvor langt veiledningsplikten strekker seg. I høringsnotatet brukes det ulike formuleringer rundt denne veiledningsplikten som kan få ulike konsekvenser. Vi ønsker å illustrere dette poenget ved å vise til de ulike formuleringene på side 12 og 18.

På side 12 står følgende setning: *Elevene skal ha trygghet for at når de velger å reise på utveksling med en organisasjon som er godkjent for rett til støtte gjennom Lånecassen, da har organisasjonen både kompetanse og kapasitet til å bistå eleven i arbeidet med å få dokumentert de forholdene ved den utenlandske utdanningen som skolen har behov for å kjenne til for å kunne fatte et vedtak om forhåndstilsagn for hver enkelt elev.* YFU og AFS er enige i at det påfaller oss som utvekslingsorganisasjoner et ansvar for å veilede elevene etter beste evne slik at de kan dokumentere at de oppfyller vilkår for å få sitt utvekslingsår godkjent. Så lenge begrepet «forholdene ved den utenlandske utdanningen» brukes, tolker vi dette som å gjelde til å kunne bistå med å fremskaffe informasjon om utdanningssystemet i landet eleven skal på utveksling til. Dette forsøker vi etter beste evne å være oppdatert på gjennom våre partnere i våre internasjonale nettverk.

Vi er derimot langt mer bekymret for meningen i setningen på side 18 under punkt e) hvor det står *Departementet mener at eleven ved behov må kunne få hjelp til å skaffe opplysninger fra skolen i utlandet.* Elevene som søker om å dra på utveksling søker gjerne fra og med august/september året før de drar på

utveksling. Vi gjør vårt beste for å gjennomføre alle våre kvalitetssikringsrutiner, slik at vi kan sende over våre elevfiler til våre partnere så tidlig som mulig og senest innen mars/april. Da begynner også de fleste partnere sin vertsfamilierekruttering for alvor. Siden vi begge er organisasjoner som bygger på frivillighet er vertsfamilierekruttering en nøkkel for å sørge for at elevene får et godt opphold. Det er først når vi vet hvilken familie eleven skal bo hos at vi vet hvor i det aktuelle landet og på hvilken skole elevene skal gå.

I USA har State Department satt en absolutt frist på at ingen elever som ikke er plassert 30. august får komme inn i USA. Hoveddelen av elevene blir plassert i tidsrommet juni - september. På det tidspunktet forhåndstilsagnet blir behandlet kan ikke vi garantere informasjon om konkret skoleplassering. Forhåndstilsagn må derfor bli gitt på et generelt grunnlag. Det vil ikke være mulig for oss å oppfylle en veiledningsplikt ned på skolenivå i forkant, men vi er derimot behjelpelig med å framskaffe nødvendig dokumentasjon i ettertid. Vi gjør oppmerksom på at i enkelte land har ikke utvekslingselever samme rettigheter som vanlige elever. Dette innebærer blant annet at man ikke blir immatrikulert og ikke har krav på dokumentasjon som for eksempel vitnemål. Norske myndigheter og norske organisasjoner må forholde seg til dette. Det er også at faktum at ulike land og kulturer har ulikt syn på dokumentasjon, tid og effektivitet.

Vi legger til grunn at det er formuleringen på side 12 «forholdene ved den utenlandske utdanningen», som er intensjonen i forslaget ønsker vi imidlertid å peke på behovet for kvalitetssikring. Vi baserer vår informasjon om forholdene ved utdanningen i de landene vi utveksler til i stor grad på informasjon gjennom våre partnere. De er kvalifisert til å beskrive utdanningsforholdene i eget land, men i liten grad kvalifisert til å sammenligne dette med norske forhold. Det hadde derfor vært ønskelig om Kunnskapsdepartementet, eller noen Kunnskapsdepartementet utpeker, kunne få ansvar for å samle informasjon om andre lands utdanningssystemer og sammenligne dem med det norske systemet. På den måten kunne det være enklere for en skole uten lang erfaring i å sende elever på utveksling å ta stilling til hva det innebærer at elevene gjennomfører VG2 ved en tysk, chilensk eller kinesisk skole.

Et tilleggsmoment når det gjelder informasjon om andre lands utdanningssystemer er elever som følger et yrkesfaglig løp. De yrkesfaglige løpene i Norge er veldig fagspesifikke og skiller seg vesentlig fra utdanningssystemene i de fleste land vi utveksler til. Som organisasjoner er vi dessverre ikke kompetente til å vurdere hvilke utdanningstilbud som kan gi det samme læringsutbytte som VG2 på yrkesfag innenfor de ulike løpene. Derfor ville det vært avgjørende for at disse elevene skal få kunne bruke sin rett til å dra på utveksling at Kunnskapsdepartementet kunne legge til rette for enkelt tilgjengelig og sammenlignbar informasjon om utdanningsløp i Norge og andre aktuelle land. Vi kommer tilbake til yrkesfagene også noe senere i dette høringsvaret.

Stedlig kontaktperson

YFU og AFS har allerede detaljerte kvalitetsstandarder i egne organisasjoner som alle deler av våre respektive nettverk må forholde seg til. Begge våre organisasjoner har det som et ufravikelig krav at eleven i tillegg til en vertsfamilie skal ha en stedlig kontaktperson som har jevnlig kontakt med eleven og rapporterer til organisasjonen i landet hvor eleven befinner seg. Denne kontaktpersonen er en representant for vår organisasjon og skal være et ekstra sosialt sikkerhetsnett for eleven. Med denne personen skal man kunne snakke om utfordringer i vertsfamilien, med å finne nye venner i et nytt land, hjemlengsel, problemer på skolen etc. Vi forsøker etter beste evne å kurse våre kontaktpersoner til å takle de utfordringer som vi vet kan oppstå for elever på utveksling. Vi er veldig bevisste på at vi jobber med ungdom i en sårbar alder hvor de er i ferd med å utvikle og finne sin egen identitet. Derfor legger vi stor vekt på å ha kapasitet til å møte de behov for hjelp og støtte som vi vet vil oppstå under et utvekslingsopphold.

I høringsnotatet fant vi en formulering som gjorde oss bekymret for departementets syn på hvilke kvalifikasjoner en slik kontaktperson bør ha. Under punkt g) på side 18 står det (...) *en stedlig kontaktperson som skal kunne bistå eleven hvis det oppstår problemer med å følge den opplæringsplanen som ligger til*

grunn for forhåndstilsagnet fra fylkeskommunen om godkjenning av studieoppholdet. Vi er usikre på hva som ligger i denne formuleringen. Avtalen mellom eleven og fylkeskommunen er vi som utvekslingsorganisasjon ikke en part i, selv om vi har en veiledningsplikt.

Det blir også vanskelig for oss å finne frivillige italienere, argentinere, sør-afrikanere eller japanere som har kjennskap til norsk skolesystem. Det er urimelig å forvente at de i tillegg skal kunne sette seg godt inn i en avtale mellom eleven og fylkeskommunen i Norge og i tillegg veilede eleven i disse vilkårene. Vi er tvilende til om dette lar seg gjennomføre i praksis. Vi risikerer å bli en upopulær og vanskelig partner å samarbeide med innenfor våre nettverk. Videre vil dette kunne føre til kraftig reduksjon i antall plasser til land på grunnlag av helt enestående krav fra egne myndigheter som ingen andre lands myndigheter stiller, så vidt oss bekjent. Vi håper derfor at departementet i den endelige forskriften klargjør dette og heller lander på formuleringen brukt på side 32: *d Ha en stedlig kontaktperson i utlandet.*

Gjensidig utveksling

Som nevnt i innledningen, baserer både YFU og AFS seg på tanken om utveksling som en viktig arena for å skape kulturforståelse på tvers av landegrenser. Vi er opptatt av å ha en god balanse mellom antallet elever vi sender ut og tar i mot. Begge organisasjonene har et 2:1 forhold mellom elever ut og inn. I 2012 tok våre to organisasjoner til sammen i mot 200 av de om lag 240 utvekslingselevene som kom inn i Norge. Vi vet av erfaring at det å ta imot elever er ressurskrevende, både i forberedelser, rådgivning og oppfølging av elevene. Det ville vært mer økonomisk lønnsomt for oss å kun satse på elever ut, men fordi vi drives av visjoner og formål som vektlegger viktigheten av interkulturell forståelse og læring i utvekslingen, prioriterer vi dette over økonomisk fortjeneste.

Vi ser at denne forskriften er knyttet til elevens rett til Lånkasséstøtte, og at det ikke naturlig å fokusere på kvalitetskriterier for elevene som kommer inn til Norge. Vi har derfor forståelse for at man i dette dokumentet ikke har valgt å gå mer detaljert til verks enn å fastslå at organisasjonene må legge til rette for gjensidig utveksling. Vi ønsker imidlertid å stille noen spørsmål. Mener departementet at det er rimelig å definere *gjensidig* utveksling som at man kan sende et ubegrenset antall elever ut, men kun forplikte seg til å ha en plan for å kunne ta imot eventuelle elever? YFU og AFS mener at utveksling inn til Norge kan føre til interkulturell forståelse helt på linje med elever som reiser ut.

Vi ønsker med disse betraktningene å reise spørsmålet om hvor det vil være naturlig å utdype utvekslingsorganisasjonenes og myndighetenes forpliktelser overfor elever som kommer som utvekslings elever til Norge.

Rapportering av klager

Vi opplever høringsforslaget som noe uklart på dette punktet. På side 15 står det at *det ikke forslås en plikt for organisasjonene til løpende orientering om enkeltsaker.* Samtidig sier vilkår 7 (side 19) følgende: *Organisasjonen plikter å rapportere til departementet eller den departementet utpeker om henvendelser fra enkeltpersoner som har betydning for kravene til godkjenning for utdanningsstøtte. I søknad om godkjenning av organisasjonen skal det foreligge en oversikt over antallet saker i inneværende godkjenningsperiode. Oversikten skal for hver enkelt sak gi informasjon om innholdet i saken, og hvordan den har vært håndtert og løst av organisasjonen.*

I tillegg er notatet veldig vagt med tanke på å definere hva en klage er. Det er nærliggende å tolke det dithen at det betyr en skriftlig klage med fremsatt krav av en eller annen art. Stemmer dette? I så fall står punktet nå i en slik relasjon til de overstående punktene at det er naturlig å lese det slik juridisk at de klagene som skal rapporteres er klager som angår de overstående punktene. Dette virker i så fall lite hensiktsmessig.

De foreslåtte kriteriene handler om mange sider ved utveksling, alt fra forberedelse til oppfølging både faglig og sosialt underveis. Et utvekslingsopphold er utfordrende og krevende på mange nivåer, og veldig mye kan skje underveis. Vi mottar daglig henvendelser som krever oppfølging og rådgivning fra oss som organisasjon som omhandler ett eller flere av disse kriteriene. Skal slik kontakt loggføres og rapporteres?

Vi ønsker en avklaring rundt hva vi skal rapportere og hvordan departementet ser for seg at dette skal foregå. Hva er en klage? Hva slags dokumentasjon kreves? I hvilken grad skal departementet ha innsynsrett i vår saksbehandling og underliggende dokumentasjon?

4.6 Forslag til rutiner for saksbehandling

SiUs rolle

AFS og YFU ønsker økt mobilisering og internasjonalisering generelt. Likevel er det en realitet at utvekslingsorganisasjoner og andre mobilitetsordninger i regi av skoler og fylkeskommuner retter seg mot den samme målgruppen. SiU har per i dag blant annet ansvaret for å administrere EUs Comenius «junior-Erasmus» (IPM) program som er individuell utveksling av elever mellom europeiske skoler. Hva tenker departementet rundt SiU både som tilbyder av utveksling og på den annen side som «kontrollør av utveksling»?

Hvordan ser departementet for seg SiUs rolle i informasjon og veiledning for utvekslingsprogrammer gjennom utvekslingsorganisasjoner i forhold til andre ordninger? Dersom ansvar for godkjenning og oppfølging av utvekslingsorganisasjoner blir lagt til SiU, så mener vi at SiU som et nasjonalt informasjons- og kompetansesenter også bør tillegges et ansvar for informasjon og veiledning overfor både elever og skoler (veiledningsplikt) i denne sammenheng.

4.6.1 Søknad og frister

Det vil være viktig at det så tidlig som mulig fastsettes klare og tydelige retningslinjer for saksbehandling, og at organisasjonene blir tatt med på råd i denne prosessen.

4.6.2 Godkjenningsperiode

AFS og YFU støtter forslaget om årlig runde med søknadsbehandling med faste frister. Dette vil sikre både fleksibilitet og forutsigbarhet for alle parter.

4.6.3. Om vedtaket

Det vil være svært viktig at utvekslingsorganisasjonene i henhold til god forvaltningsskikk får innsikt i grunnlaget for departementets vurdering og at det gis adgang til klage på vedtaket. Vi ser derfor positivt på at vedtaket fra godkjenningsorganet kan påklages etter forvaltningslovens regler om enkeltvedtak.

4.6.4. Evaluering og rapportering underveis

AFS og YFU gjennomfører allerede årlige brukerundersøkelser som en del av våre interne kvalitetssikringsrutiner. Brukerens eller kundens perspektiv og opplevelse er selvsagt viktig. Likevel tør vi påstå at det en brukerundersøkelse sier noe om, er nettopp subjektiv opplevelse eller tilfredshet. En brukerundersøkelse måler ikke nødvendigvis objektiv kvalitet. Utveksling handler om mennesker og opplevelser. Det er ikke en vare som kan kjøpes, men krever innsats og vilje fra alle – ikke minst utvekslingseleven selv. At man ikke er fornøyd med utvekslingsåret sitt handler like mye om forventninger som ikke innfris, som manglende kvalitet på forberedelse og oppfølging.

Dersom man likevel ønsker en brukerundersøkelse som en del av vurderingsgrunnlaget vil utforming og gjennomføring av undersøkelsen være viktig, samt vektingen av resultater fra en brukerundersøkelse i forhold til andre mer objektive kriterier. En brukerundersøkelse bør gjennomføres en tid etter at

utvekslingsoppholdet er avsluttet. Å være på utveksling er en krevende opplevelse, og man går gjennom mange ulike faser av tilpasning underveis. Av erfaring og undersøkelser innenfor interkulturell læring vet vi at enkelte perioder av utvekslingsåret krever ekstra rådgiving og støtte. En brukerundersøkelse i løpet av oppholdet vil derfor kunne gi et svært feilaktig bilde av totalopplevelsen sett i etterkant.

4.6.5 Sanksjoner og bortfall av godkjenning

Vi opplever høringsforslaget som uklart når det gjelder dokumentasjon av vilkår og hvordan de ulike vilkårene vurderes og vektas opp mot hverandre. Hva skal til for at en organisasjon mister godkjenningen? Vektes kriteriene likt? Er alle feil og mangler like alvorlige og bør ha samme konsekvens? Bør det finnes andre sanksjonsmuligheter enn bortfall av godkjenning?

AFS og YFU foreslår en inndeling i 3 faser basert på evalueringen - Grønn: godkjent. Gult: i faresonen for å miste godkjenning. Rødt: ikke godkjent. Før eventuell sanksjon pålegges skal utvekslingsorganisasjonene gis en mulighet til å rettesette feilene.

Det framgår heller ikke av høringsforslaget hvor lenge et bortfall av godkjenning gjelder for. Bortfall for resten av godkjenningsperioden vil kunne bety ulik konsekvens for lik mangel avhengig av når i perioden dette avdekkes. Vil man uansett kunne søke om godkjenning for neste periode?

Dersom departementet eller den departementet bestemmer skal ha myndighet til å trekke tilbake godkjenningen underveis i perioden, må det tydeliggjøres hva som kan ligge til grunn for et slikt vedtak. Vil et slikt vedtak ha umiddelbar virkning?

Det foreslås at elever som har tegnet kontrakt med organisasjon før godkjenningen ble trukket tilbake, men som ennå ikke har startet på skoleåret, også skal kunne motta støtte til skoleåret. Ulike organisasjoner har ulike interne prosesser, og inngåelse av kontrakt skjer på ulikt tidspunkt. Denne bestemmelsen vil kunne føre til endring av rutiner der kontrakt tegnes på et tidligere tidspunkt enn i dag for å minimere risiko.

4.6.6 Overgangsordning

Det vil være viktig med en overgangsordning som sikrer nødvendig tid til å tilpasse seg nytt regelverk. Enda viktigere er det at nytt regelverk er tydelig og ikke gir rom for ulike tolkning eller misforståelser blant organisasjonene.

6. Klageordninger

«Deler av forholdet mellom utvekslingsorganisasjonen og de som reiser ut reguleres av regelverk om pakkereiser, og av generelle avtalerettslige regler. Klager over de delene av forholdet som er omfattet av lov om pakkereiser, kan behandles av pakkereisenemnda.» «Forholdet mellom utvekslingsorganisasjon og elev er ikke omfattet av saker som kan behandles av Forbrukerrådet»

Vi kjenner ikke til at utveksling kommer inn under regelverk om pakkereiser. AFS og YFU er frivillige og ideelle organisasjoner som tilbyr muligheter for interkulturell læring blant annet gjennom utveksling, og ønsker ikke å bli definert som eller sammenlignet med pakkereiser. Vi mener bestemt at vi som frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner ikke tilhører reiselivsbransjen. En henvendelse til Pakkereisenemnda ved Rolf Forsdahl bekrefter dette, og han skriver følgende: *«NRF er av den oppfatning at man ikke kan se på utvekslingsstudenter som "turister" i relasjon til pakkereiseloven, og vi mener prinsipielt at pakkereiseloven ikke gjelder for disse.»* Vi finner det også i denne sammenhengen relevant å nevne at utvekslingselevene ikke reiser på et turistvisum men på et studentvisum.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Veiledningsplikt

Uttevslingsorganisasjonene pålegges flere oppgaver spesielt i tilknytning til bistand til elevene med å skaffe nødvendig dokumentasjon. Vi utveksler til mer enn 35 land i alle verdensdeler og har derfor en virksomhet som er bredere enn aktører som er betydelig større enn oss i volum. Det vil derfor være et spesielt tidkrevende arbeid for oss å til en hver tid ha oversikt over alle aktuelle skolesystemer, samt bistå med å skaffe nødvendig dokumentasjon fra enkeltskoler.

Søknad om godkjenning og dokumentasjon av oppfylte vilkår

Det fremgår ikke hva slags dokumentasjon som kreves på de ulike vilkårene for godkjenning.

Organisasjoner som utveksler til USA har allerede innarbeidet rutiner for stikkprøvekontroll gjennom bransjeorganisasjonen CSIET og Department of State. Stikkprøvekontrollen baserer seg på et tilfeldig utvalg av elever hvor det bes om informasjon fra f.eks. innhold og deltakerliste fra forberedelsessamlinger, informasjon om avreise, vertsfamilie etc. Siden dette er et system som de fleste utvekslingsaktørene allerede har innarbeidet, vil vi anbefale KD å følge det samme systemet.

Dersom det legges opp til rapportering på enkeltsaker vil dette innebære mye administrasjon både for organisasjonene og godkjenningsorganet.

AFS og YFU er begge frivillige og ideelle organisasjoner som har begrensede ressurser. Vi opplever at stadig mer tid går med til rapportering på ulike nivåer, og vi vil oppfordre Kunnskapsdepartementet til å holde krav til dokumentasjon og rapportering til et minimum.

ANDRE INNSPILL

Mulighet for utdanningsstøtte til kortere utvekslingsprogrammer

Per i dag er det bare mulig å søke om utdanningsstøtte fra Lånkassen for utveksling gjennom organisasjon der oppholdet har varighet på 1 år. Ikke alle ønsker eller har mulighet for dette. Både innenfor AFS og YFU internasjonalt finnes det en rekke muligheter for kortere utvekslingsprogrammer. Disse har ikke vært levedyktige i Norge ettersom det ikke er mulig å søke om utdanningsstøtte. Mange av mobilitetsprogrammene som er administrert gjennom SiU er derimot av kortere varighet. Dersom målet er økt internasjonalisering av utdanning, er dette programmer som vil kunne nå flere ungdommer enn i dag, og skulle ønske at det åpnes for denne muligheten.

Yrkesfag

AFS og YFU var svært glade for å se at muligheten for utveksling på yrkesfaglige utdanningsprogram er spesifisert i den nye forskriften. Dette burde føre til at flere elever på yrkesfag kan få ta del i internasjonal opplæring, samt sikre yrkesfaglige elever like rettigheter som elever på studiespesialiserende løp og dermed likebehandling. Vi blir stadig vekk kontaktet både av elever og rådgivere i norsk videregående skole som uttrykker et sterkt ønske om at ordningen skal inkludere alle i videregående opplæring. Behovet for internasjonalisering gjelder for alle våre elever uavhengig av fag. Etter samtaler med skoler og fylkeskommuner det siste året viser det seg likevel vanskelig å få godkjent et skoleår i utlandet på yrkesfaglig utdanningsprogram. Ettersom mange av yrkesfagene er svært spesifikke og skal ende opp med et fagbrev etterspør mange skoler muligheter for kortere utvekslingsopphold (3-6 mnd) for disse elevene. Uten mulighet til å søke utdanningsstøtte vil kortere programmer være lite attraktive.

Støtte fra Lånekassen – uten krav om forhåndsgodkjenning lik praksis ved folkehøyskoler

Både i Opplæringslova og i dette høringsforslaget slås det fast at gjennomført opplæring i utlandet ikke påvirker retten til videregående opplæring i Norge. Eleven har med andre ord rett til å bruke 5 år på videregående opplæring og kan la være å søke om å få året i utlandet endelig godkjent og heller ta året på nytt i Norge, enten som elev eller privatist.

Vår målgruppe er ungdom mellom 15-18 år og vi opplever interesse fra elever på alle klassetrinn. Mange elever ønsker å ta et år i utlandet som et ekstra år, for slik å kunne fokusere mer på å lære språket, og den interkulturelle læringsprosessen. Selv om ordningen med mulighet for støtte i Lånekassen i dag fungerer godt på den måten at flere får muligheten til å ta et år ute, medfører dette også at mange opplever et høyt press med tanke på å få året godkjent. Spesielt gjelder dette elever som søker seg til land som ikke er engelsktalende, da de følger undervisning på et språk de ikke mestrer i like stor grad, og for mange er helt nytt ved ankomst til vertslandet. Vi ønsker da å stille spørsmålet: hvorfor er det ikke mulig å søke om støtte til et skoleår i utlandet på lik linje med et år på folkehøyskole i Norge, uten krav om forhåndsgodkjenning? Dette ville åpne for at flere som ønsker å opparbeide seg språklig og kulturell kompetanse, kan ta et skoleår i utlandet uten å være redde for at det vil ødelegge for vitnemål og videre studier. Samtidig vil flere ha reell mulighet til å ta et skoleår i utlandet. Muligheten for stipend fra Lånekassen uavhengig av godkjenning av skoleåret vil både stimulere til økt utveksling og sikre at kravene til formell læring er ivaretatt.

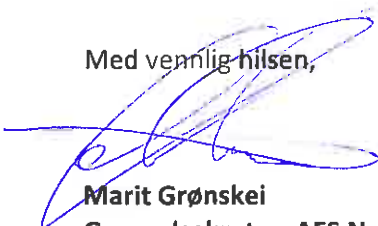
Ekstrapoeng ved å ta et skoleår i utlandet

St.meld. nr. 14 *Internasjonalisering av utdanning* slår blant annet fast at Norge i en globalisert verden er avhengig av mennesker med inngående kunnskap om og erfaring fra andre kulturer. Det er nettopp dette vi jobber for og ønsker å gi flere ungdommer muligheten til. Slik ordningen er i dag er det "lettere" for ungdom i Norge å ta et år på norsk folkehøyskole enn det er å ta et skoleår i utlandet, med tanke på krav for å kunne søke om støtte fra Lånekassen. I tillegg føler kanskje mange at man får mer igjen for et år på folkehøyskole, da man får et ekstra poeng ved opptak til høyere utdanning. Ved å tilby et ekstrapoeng for elever som tar et skoleår i utlandet (og får året godkjent) vil dette bidra til både å motivere samt gi flere muligheten til å ta et skoleår i utlandet. Det er svært krevende for elevene som tar et skoleår i utlandet, både fordi de skal følge vanlig skole, og samtidig tilpasse seg en helt ny familie, kultur samt lær et nytt språk. Mange elever jobber veldig hardt både i forkant, under etter hjemkomst fra utlandet og ved å gi dem et ekstrapoeng, vil dette oppleves som ekstra motiverende. Samtidig vil et ekstrapoeng og så bidra til økt elevutveksling jf statlig mål. Ekstrapoengene vil ikke medføre ekstra kostnader, men til at flere får økt internasjonal kompetanse.

AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Vi har gjennom dokumentet kommentert på et bredt spekter av temaer som blir berørt i høringsdokumentet. Avslutningsvis vil vi understreke at det er våre spørsmål rundt veiledningsplikt og stedlig representant som vi ser størst behov for avklaring på. Vi ser frem til å få på plass ferdige forskrift og kvalitetskriterier og håper at organisasjonene blir tatt med videre på råd i utformingen av rutiner og retningslinjer for saksbehandling og evaluering.

Med vennlig hilsen,

Marit Grønnskei
Generalsekretær AFS Norge Internasjonal Utveksling

Hilde Ekeberg
Generalsekretær YFU-Norge